

Ekonomicko-informačný materiál

Uzbecká republika

[Všeobecné informácie o krajine](#)

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

Základná charakteristika hospodárstva:

Uzbecká republika (UZ) v tomto roku oslávi 27 rokov svojej štátnej nezávislosti (1. september 1991 – predtým súčasť bývalého ZSSR). UZ je najväčším trhom v rámci stredoázijského regiónu s počtom obyvateľov vyše 32 miliónov. V ostatných rokoch UZ patrí medzi najrýchlejšie rastúce ekonomiky sveta s bohatou základňou minerálnych a prírodných zdrojov a energetickou nezávislosťou. Ekonomika UZ je založená hlavne na ťažbe zemného plynu – ročne cca 63 miliárd m³ a jeho exporte (ročne 18 miliárd m³ - je štvrtým najväčším producentom zemného plynu v SNS a 8. na svete), na poľnohospodárstve (je 8. najväčší producent bavlny na svete a rovnako 8. najväčší v exporte) a na ťažbe nerastných surovín (má 7. najväčšie zásoby uránu na svete). K ďalším významným položkám patrí zlato (9. najväčšie zásoby na svete, ročná ťažba cca 100-120 ton), meď a iné minerály. Uvedené komodity tvorili cca 50-55 % UZ vývozu a sú základom HDP UZ. V súčasnosti sa UZ radí medzi stredne nízko príjmové krajiny (cca 7 tisíc USD na osobu HDP/PPP), životné podmienky sa za uplynulé obdobie čiastočne zlepšili (hlavne v mestách a sídlach oblastí), regionálne rozdiely však ostávajú stále vysoké. UZ od r. 2017 nastúpil na vlastnú reformnú ekonomickú cestu s akcentom na nahrádzanie importu domácimi výrobkami, s pokračujúcou podporou exportu, postupnú liberalizáciu širokej regulácii a administratívnych bariér pre podnikateľov a zároveň pokračovaním veľkých finančných investícií do kľúčových sektorov, vrátane prostredníctvom PZI. UZ nie je členom Svetovej obchodnej organizácie a vo svojom zahraničnom obchode využíva hlavne bilaterálne dohody a uplatňuje napr. zmluvy o voľnom obchode primárne s krajinami SNS. UZ má úzku a dlhodobú finančno-investičnú spoluprácu s medzinárodnými finančnými inštitúciami – najmä Svetovou bankou, Ázijskou rozvojovou bankou a Islamskou rozvojovou bankou. Kontakty s finančnými inštitúciami Európy sa postupne čoraz viac zintenzívňujú (EBRD, EIB). Podobne je to aj vo vzťahu k USAID.

UZ v súčasnosti diverzifikuje exportnú nomenklatúru svojej exportnej produkcie (napr. textilných výrobkov; automobily; petrochemické výrobky; zeleninu a ovocie). Zameriava sa na tovary s vysokou pridanou hodnotou, čím vytvára podmienky pre vznik nových exportných trhov. Za 25 rokov nezávislosti sa export Uzbekistanu zvýšil 35 krát, HDP za rovnaké obdobie vzrástol 5,5 krát a priemerný rast priemyslu predstavuje 9 %. Od nástupu do funkcie prezidenta Šavkata M. Mirzijojevova (december) sa začal postupne naberajúci na dynamike reformný proces, ktorého začiatkom bolo prijatie **Stratégie sociálno-ekonomického rozvoja krajiny na roky 2017 – 2021**. Hlavnými a aktuálnymi prioritami činnosti vlády, parlamentu i súkromného sektora je **5 kľúčových cieľov tohto akčného plánu**:

- 1) Základné smery zlepšenia fungovania systému štátnej a sociálnej výstavby;
- 2) Kľúčové úlohy v oblasti posilnenia právneho štátu, zabezpečenia právneho štátu a reforma justičného systému;
- 3) Prioritné smery rozvoja hospodárstva, liberalizácia ekonomiky, modernizácia priemyslu a diverzifikácia výroby;
- 4) Prioritné smery v rozvoji sociálnej sféry krajiny;
- 5) Hlavné úlohy a ciele v oblasti bezpečnosti, náboženskej tolerancie a medzietnickej harmónie, ako aj realizácia vzájomne výhodnej, konštruktívnej a vyváženej zahraničnej politiky.

Uvedená stratégia je hlavným rámcovým dokumentom pre vládu UZ, parlament a podnikateľský sektor na vytýčené obdobie, z ktorého postupne vychádzajú ďalšie a **ďalšie legislatívne kroky pri realizácii spoločenských a ekonomických reforiem**, ktoré najmä **od začiatku r. 2018 naberajú na intenzite a hĺbke**. Imperatívom je udržanie stability a udržateľného ekonomického rastu UZ (v r. 2017 na úrovni 6,2% v r. 2018 sa predpokladá cca 5,5% rast HDP), modernizácia priemyslu s využitím nových a moderných technológií zo

zahraničia a lokalizácia nových výrobných podnikov; inštitucionálna a odvetvová diverzifikácia hospodárstva, vrátane rozšírenia nomenklatúry UZ exportnej produkcie, zavádzanie trhových mechanizmov a medzinárodných skúseností v oblasti kreditno-valutových vzťahov, podpora malého a stredného podnikania a posilňovanie vymožitelnosti práva v praxi, podpora podnikateľskej činnosti, najmä SME a silnejšia ochrana súkromného vlastníctva. Dlhodobým zámerom UZ strany je podpora konkurencieschopnosti UZ ekonomiky, jej výrobkov a rozšírenie objemu exportu, vláda venuje väčšiu pozornosť aj IT a inováciám a od tohto roku sa k prioritám zaradil aj rozvoj turizmu, najmä inomingového.

Kľúčovým bude do akej miery sa podarí v praxi realizovať a uplatňovať viaceré nové zákony a výnosy prezidenta UZ Š. Mirzijojeva nielen pre finančnú a ekonomickú oblasť, ale aj pri reformovaní justície (vyššia vymožitelnosť práva a boj s korupciou apod.); posilnení kontrolných funkcií parlamentu voči výkonnej moci, liberalizácii v oblasti médií a posilňovaní EP. K významným úspechom v nastavení normálneho chodu ekonomiky od septembra 2017 zavedenie jednotného plávajúceho kurzu UZ sumu (UZS) voči zahraničným valutom, čím došlo prakticky k likvidácii čierneho kurzu, resp. duálneho kurzu. Medzi septembrom 2017 – marcom 2018 pozvoľne klesal výmenný kurz UZS, avšak odvtedy sa dostal na trajektóriu rastu (voči EUR spevnel z cca 10 400 UZS na súčasných 9 300 UZS). Reformy v oblasti racionalizácie a reformy štátneho aparátu narážajú však na nedostatok kvalifikovaných ľudí, čo sa prejavuje na rýchlosti a hĺbke prenikania proreformných myšlienok a opatrení medzi široké vrstvy spoločnosti. Táto situácia patrí minimálne na strednodobom horizonte medzi najväčšie výzvy a problémové oblasti pre efektívnejšie fungovanie politického systému, zaistenie udržateľného sociálno-ekonomického rozvoja, vrátane doterajšieho tempa hospodárskeho rastu a zlepšovanie životných podmienok bežných občanov a garantovanie rastu ich reálnych príjmov.

UZBEKISTAN v číslach a údajoch:

- 32 mil. obyvateľov; rozloha: 448 978 km²;
- Objem HDP: cca 48 mld. USD, rast HDP v r. 2017 6,2 %, (objem nominálneho HDP vyjadreného v USD klesol kvôli kurzovým zmenám)
- HDP: 43% služby, 24% priemysel, 17% poľnohospodárstvo, 6% stavebníctvo;
- Nominálne HDP na hlavu: 1 500 USD;
- Export tovarov a služieb: 10,3 mld. USD, import: 10,8 mld. USD, obchodná bilancia – mala schodok 499 mil. USD;
- Bežný účet platobnej bilancie skončil v prebytku 178 mil. USD;
- Výška čistého zahraničného dlhu – cca 24 % HDP;
- Výška devízových rezerv 28 mld. USD;
- Inflácia (meraná indexom spotrebiteľských cien CIP) výrazne vzrástla (dôsledkom prechodu na plávajúci výmenný kurz) z 10,5% na konci r. 2016 na 19% v r. 2017;
- Schodok rozpočtu sa zvýšil z 0,5% v r. 2016 na 3,5% v r. 2017;
- Kľúčové ekonomické výsledky v strednodobom výhľade budú závisieť predovšetkým od rozsahu a kvality prijímaných reforiem a zmien v hospodárstve a legislatíve krajiny a tiež zásadne od výšky cien hlavných exportných surovín/komodít (bavlna, zlato, plyn, urán) na svetových trhoch.;

UZ ekonomika sa vyznačuje nízkou výkonnosťou a nedostatočnou rozmanitosťou, je značne závislá od úspechu vývozu vlastných nerastných surovín a tiež od objemu a výšky remitent od UZ pracovných migrantov v zahraničí (najmä v RU), tvorili vyše 10 % HDP v r. 2017.

Hlavné odvetvia hospodárstva:

UZ postupne realizuje **više 700 projektov v celkovom objeme 38 miliárd USD. Z nich cca 450 projektov sa týka modernizácie priemyselnej základne a rozšírenia výroby** v oblastiach petrochemického priemyslu, chemického a ťažobného priemyslu, spracovateľského priemyslu, potravinárskeho, automobilového farmaceutického, ako aj v oblastiach ropy, plynu a energetiky. Do r. 2020 sa má zvýšiť podiel priemyslu z doterajších 24 % na 27 %. UZ sa snaží budovať modernú priemyselnú základňu hlavne v potravinárskej, strojárnej, chemickej a automobilovej oblasti. Napr. v rámci štrukturálnych zmien, modernizácie a diverzifikácie textilného priemyslu v r. 2016-2020 sa realizuje 70 projektov v celkovej hodnote 1 mld. USD. V oblasti rozvoja výroby textilnej produkcie (galantérie, látok, vlákien a pod.) UZ plánuje realizovať 140 projektov v rámci programu získania PZI v objeme 2,2 miliardy USD. Hlavné odvetvia národného hospodárstva sú predovšetkým ťažba a spracovanie ropy a zemného plynu, vzácnych a farebných kovov a export bavlny a výrobkov z nej.

Automobilový priemysel:

UZ je jediná z krajín Strednej Ázie, ktorá vyrába motorové vozidlá. Osobné motorové vozidlá značky General Motors (Chevrolet) sú vyrábané v regióne Choresm. V r. 2017 bolo vyrobených približne 140 000 osobných vozidiel. V meste Samarkand je lokalizovaná výroba nákladných vozidiel nemeckej značky MAN. Ďalšie vyrábané automobily sú SamAuto – malé autobusy, stredné nákladné autá. Hlavný investor v týchto troch automobilových fabrikách je štátny podnik UZAVTOSANOAT. V 2018 r. bola podpísaná dohoda o výstavbe novej automobilky s PSA Peugeot/Citroen (spolufinancuje EIB sumou cca 60 mil. EUR) voľnej ekonomickej zóny Džizak), pričom v r. 2019 sa počítá so začatím výroby – v prvej etape asi 16 tisíc vozidiel. V súčasnosti sa pripravuje dohoda o vybudovaní závodu na výrobu Pick-upov značky VW. UZ chráni svoj automobilový trh prostredníctvom vysokých ciel a odvodov na zahraničné autá, preto dovoz zahraničných áut predstavuje len niekoľko tisíc ročne.

Poľnohospodárstvo:

zohráva v ekonomike UZ stále kľúčovú úlohu, tvorí asi 1/5 HDP a zamestnáva viac ako 40% populácie. Najdôležitejšou plodinou je bavlna. UZ je 8. najväčší producent bavlny vo svete a 8. najväčší v exporte. Ročne vyprodukuje 3,5 mil. ton surovej bavlny a 1 - 1,2 mil. ton bavlneného vlákna. Textilné a odevné fabriky sú zastupované štátnou spoločnosťou UZBEKYENGILSANOAT, ktorá združuje viac ako 290 textilných spoločností a podnikov. Na najbližšie roky bol vládou schválený program technologickej obnovy textilného a ľahkého priemyslu s investičnou výškou 1,7 mld USD, ktorého cieľom je zvýšiť objem podielu hotových výrobkov na pokrytie domácej spotreby ako aj na export.

Vo všeobecnosti je oblasť poľnohospodárstva kontrolovaná štátom aj napriek prehláseniam, že sa nachádza takmer úplne v súkromných rukách. Štát nielen že je vlastníkom všetkej, vrátane poľnohospodárskej, pôdy, ale aj určuje oševné plochy pre bavlnu a obilniny, ceny za osivá, hnojivo, výkupné ceny. Jednotlivé oblasti sú zodpovedné za plnenie naplánovanej úrody. Nakoľko sú roľníci závislí od umelého zavlažovania, ktoré má v rukách štát, a pôdu, na ktorej hospodária majú len prenajatú od štátu, nemajú inú možnosť, ako sa podriaďovať. UZ poľnohospodárstvo je veľmi neefektívne a vystavené rastúcim environmentálnym hrozbám. Závažný problém je predovšetkým nedostatok vody, resp. jej neracionálne využívanie, ale aj chemické a solné znečistenie pôd.

Služby:

Sektor služieb rástol v minulých rokoch cca o 13,3 % až 15 % a priniesol nové pracovné miesta s pridanou hodnotou. Najväčší nárast dosiahol sektor služieb vo finančnej a telekomunikačnej.

Cestovný ruch:

So svojou bohatou históriou a kultúrnymi tradíciami má UZ veľký potenciál na rozvoj CR. Má najvyšší počet miest zapísaných v zozname svetového dedičstva UNESCO v regióne (4). Avšak CR predstavuje len 0,2% z celkovej produkcie sektora služieb, čo nezodpovedá potenciálu krajiny. Na prelome rokov 2017/2018 boli vládou prijatý nový program na rozvoj turizmu a ďalšie legislatívne úpravy, vrátane v oblasti víz a registrácie cudzincov, ktorými sa predpokladá komplexné zlepšovanie infraštruktúry napr. zvýšenie lôžkových kapacít v hoteloch a bytovniach, ako aj zvýšenie návštevnosti UZ o cca 70 %.

Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

UZ buduje svoje zahranično-ekonomické vzťahy predovšetkým so susednými štátmi, ďalej s RU, CN a krajinami EÚ a USA, ako aj s medzinárodnými finančnými organizáciami. UZ je členom Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBRD), Organizácie pre ekonomickú spoluprácu a Medzinárodného menového fondu (MMF), Spoločenstva nezávislých štátov (má bilaterálne dohody o zóne voľného obchodu), Šanghajskej organizácie spolupráce (ŠOS). UZ zvažuje vstup do WTO, ale v blízkej budúcnosti je táto možnosť vysoko nereálna. V r. 2013 vstúpil UZ do zóny voľného obchodu krajín SNŠ, v marci 2014 bol ratifikovaný protokol o aplikácii dohody o zóne voľného obchodu z októbra 2011 medzi členskými krajinami SNŠ a UZ. Začiatkom r. 2017 bola obnovená komunikácia spolupráca s EBRD (tri návštevy v prvom polroku 2017), prebiehajú rokovania medzi UZB stranou a EIB o novej dohode o spolupráci, ktoré zatiaľ neboli finalizované. V mája 2018 uskutočnil ďalšiu návštevu v Taškente viceprezident EIB V. Hudák (podpis úverovej dohody 60 mil. EUR pre projekt PSA Peugeot/Citroen)

Členstvo v ďalších medzinárodných organizáciách: ABD, CIS, EAPC, EBRD, ECE, ECO, ESCAP, FAO, ICAO, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCs, ILO, IMF, IOC, IOM, ITU, OIC, OPCW, OSCE, UNCTAD, UNESCO, UN, UNIDO, UPO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, Intelsat.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

Vláda a parlament Uzbekistanu v rámci reformného procesu od r. 2016/2017 prijali rad pozitívnych opatrení (v oblasti legislatívy a exekutívy) na podporu podnikania a odstránenie niektorých prekážok:

- Ruší všetky mimoriadne previerky podnikateľských subjektov;
- Oslobodzuje podnikateľov od správnej a trestnej zodpovednosti za priestupky, ku ktorým dochádza po prvýkrát, s výnimkou náhrady hmotnej škody;
- Ruší sankcionovanie podnikateľských subjektov formou odňatia práva na podnikanie;
- Umožňuje novo vzniknutým firmám so zahraničnou účasťou uplatňovať na dobu 5 rokov sadzby daní a odvodov platných k dátumu založenia firmy;
- Oslobodzuje exportérov od povinnosti registrovať zmluvy u štátnej colnej služby, s výnimkou kontraktov na špeciál/zbrane, vzácne kovy, rádioaktívne látky, bavlnu, ropu, elektrinu, obilie, cukor, dobytok, hodváb a kožu;
- Vytvoril post verejného ochrancu práv a záujmov podnikateľských subjektov, t.j. tzv. biznis ombudsmana (máj 2017);
- Rozširuje zoznam štátnych služieb poskytovaných prostredníctvom one-stop-shop
- Zavádza sa nový systém daňových úľav pre nové investície,

- Zjednodušuje a znižuje daňové a poplatkové zaťaženie podnikateľov,
- Liberalizuje sa prístup podnikateľov k zahraničným valutom a disponovanie valutovými účtami,
- Zjednodušuje sa systém colných procedúr.

UZ je čoraz otvorený pre zahraničných, vrátane slovenských podnikateľov. **Príležitosti na kooperáciu existujú v týchto sektoroch: energetika, ťažobný priemysel, farmaceutický priemysel, výroba stavebných materiálov, chemický priemysel, IT, automobilový priemysel/výroba komponentov, poľnohospodárstvo a potravinársky priemysel, textilný priemysel, rozvoj turizmu.** Je potrebné rozvíjať osobné kontakty nielen po línií ministerstiev, obchodných komôr, podnikateľských zväzov, ale najmä priame na úrovni samotných podnikateľských subjektov. Vhodnou formou je participácia podnikateľských subjektov na špecializovaných výstavách a veľtrhoch v SR a v UZ. **Perspektívna je obchodná i výrobná spolupráca v oblastiach vody a energetiky automobilového, farmaceutického priemyslu, technickej modernizácie a vybavenia závodov v sektorech petrochémie a plynárenstva, ľahkého spracovateľského priemyslu, energetiky/najmä technológie šetriace energiu a vodu, vrátane čističiek odpadových vôd, spracovanie komunálnych a priemyselných odpadov** a umožňujúce riešiť aktuálne výzvy UZ v tomto sektore. Novým prvkom je od začiatku r. 2018 systém kompetencie pre jednotlivých guvernéroov oblastí pre rozvoj bilaterálnej spolupráci s jednotlivými krajinami. Pre Slovensko sa ním stal guvernér Surchandaryjskej oblasti, ktorý počas návštevy a SR sa v Trnave dohodol na podpise memoranda o spolupráci s TT samosprávnym krajom.

Exportérom sa odporúča uzatvárať nové kontrakty s UZ partnermi a importérmi len za predpokladu realizácie platieb vopred alebo po otvorení riadnych bankových akreditívov a až následne realizovať dodávku tovarov a zariadení. UZ úrady, ani súdy, ak ide o súkromné UZ spoločnosti, nevyvinú žiadnu aktivitu na vymáhanie pohľadávok a považujú to za výlučnú záležitosť zainteresovaných súkromných firiem. Z európskych krajín viaceré negatívne skúsenosti získali exportéri a tiež nadnárodné spoločnosti a investori (napr. Carlsberg, Nokia, Erikson/Sony, UK Tobacco).

a) Podnikateľská legislatíva:

Bankový systém (hlavné banky a poisťovne):

V krajine existuje klasický dvojstupňový bankový systém. Prvý stupeň predstavuje Centrálna banka UZ – CBU, ktorá plní štandardné funkcie, t.j. realizuje peňažno – úverové politiky, kontrola emisie, organizuje jednotný systém platieb, reguláciu a dozor nad činnosťou komerčných bánk, zastupovanie UZ v centrálnych bankách iných krajín a v medzinárodných finančných a úverových inštitúciách. Základný kapitál tvorí 2 miliardy UZS. Kurzová politika je uskutočňovaná na princípe pohyblivého kurzu.

Druhý stupeň tvoria komerčné banky: NBU-National Bank of Uzbekistan, Hamkorbank, ABN AMRO Bank, AK Alokabank, ČOAKB All Žamol Bank, GAKB ASAKA, RAKB Gallabank, AIKB Ipak Yuli, AKIB Ipotekabank, AKB Kapitalbank, ČOAKB Kredit-Standart, AKB Mikrokreditbank, Narodnyj bank, ČZAKB Parvinabank, AK Pachta Bank, ČOAKB Ravnaq-Bank, Uzbeksko – Germanskij AKB Savdogar, DB Saderat Iran, ČZAKB Samarkand, ČABB Trastbank, ČOAKIB Turkiston, AK Turonbank, ZAO Uzbeksko-Tureckij bank (od januára 2018 sa premenoval UZ Ziraat Bank), AKPSB Uzpromstrojbank, ČOAKB Uktambank, ČOAKB Universalbank, AKB Chamkorbank, ČZAKB DAVRBANK, AOZP UzKDB.

Daňový systém:

Základným pilierom daňového systému je **Daňový kódex** v podobe zákona ZRU 136 z 25. 7. 2007 v znení neskorších zmien a doplnkov. Daňový systém obsahuje tieto dane:

- dane celoštátne
- dane miestne

pričom celoštátne dane sa delia na:

- jednotnú daň
- jednotlivé dane

Platí zásada, že kto platí jednotnú daň, neplatí žiadne ďalšie dane, pokiaľ nie je stanovené inak. Jednotnú daň platia podniky v týchto sektoroch:

- ľahkého, potravinárskeho, kovoobrábacieho, drevospracujúceho, nábytkárskeho priemyslu a stavebných materiálov do 100 zamestnancov;
 - strojárkeho, metalurgického, chemického, spracovateľského a stavebného priemyslu do 50 zamestnancov;
 - vedy, dopravy, obchodu, verejného stravovania do 25 zamestnancov.
- Sadzba jednotnej dane (z hrubého príjmu) je nasledovná:
- výrobné podniky 8 % a podniky verejného stravovania 10 %;
 - veľkoobchodné podniky 5 %, maloobchodné 4 %;
 - dodávateľia počítačových programov, pokiaľ 80 % ich obratu tvoria dodávky takých programov, 5 %;
 - lekárne 3 %.

Pokiaľ podnik realizuje 15 až 30 % svojej produkcie za voľne zmeniteľnú menu, znižuje sa sadzba jednotnej dane o 30 %. V prípade, že podnik realizuje vyše 30% svojej produkcie za voľne zmeniteľnú menu, tak sa znižuje in sadzba jednotnej dane o 50 %.

Dane a DPH

Dane sa delia na dve základné skupiny:

- dane celoštátne
- dane miestne

Dane celoštátne sa delia na :

jednotnú daň a všeobecný daňový režim.

Jednotnú daň platia :

- malé a stredné podniky,
- podniky obchodu a služieb
- právnické osoby podnikajúce v oblasti lotérie, stávk a iných hazardných hier

Sadzba dane pre malé a stredné podniky je jednotná – 6%.

Všetky ostatné spoločnosti spadajú plne pod všeobecný daňový režim, ktorý zahŕňa:

- daň zo zisku právnických osôb, ktorá je rovná 8%, okrem bánk (15%) a právnických osôb, ktoré organizujú masové zábavné podujatia (35%)
- DPH,

DPH má sadzbu 20% z objemu hrubého príjmu. Od DPH sú oslobodené napr. poisťné operácie, peňažné vklady, cenné papiere, valuty, výrobky pre potrebu invalidov, predaj drahých kovov štátu, zdravotnícke a liečebné služby, dopravné služby pre export, export za zahraničnú menu, prevoz cudzích nákladov cez územie UZ, dodávky materiálov a služieb zahraničným

firmám vykonávajúcim prieskumné práce v náleziskách ropy a plynu. Ďalej sú na tri roky od začatia výroby oslobodené podniky potravinárskeho priemyslu. Od DPH je oslobodený dovoz prác a služieb, lieky a medicínska technika, dovoz technológií pre podniky vyrábajúce tovary dennej spotreby, technológií pre podniky ropného a plynárenského komplexu.

- daň z využívania vodných zdrojov
Spodná voda- 1m³-65,5 UZS
Povrchová voda- 51,6 UZS
- daň z majetku,
je stanovená na 4% účtovnej hodnoty majetku. Daňové úľavy pre exportérov platia ako pri jednotnej dani.
- pozemková daň,
je odstupňovaná podľa rôznych kritérií. Pokiaľ je na pozemku vykonávaná poľnohospodárska činnosť, platí sa jednotná poľnohospodárska daň odstupňovaná podľa oblastí, veľkosti obhospodarovanej pôdy a jej bonity do 14 zón pevnou čiastkou.
- daň na rozvoj sociálnej infraštruktúry – 8%
- príspevok do penzijného fondu- 1,6%
- príspevok školským zariadeniam Ministerstva financií- 0,5%

Dane a poplatky, ktorých platenie prináleží platcom oboch typov daní:

Spotrebná daň - od 2% vyššie

Spotrebnú daň platia všetky FO a PO, ktoré vyrábajú, importujú alebo exportujú určité produkty. Výšku spotrebnej dane určuje Kabinet Ministrov UZ. V niektorých prípadoch plní funkciu ochranárskeho cla, ktoré UZ nemôže otvorene zavádzať z dôvodu rozporu s politikou WTO. Ochranný charakter spotrebnej dane vynikne pri porovnaní dovážaných automobilov a automobilov vyrábaných v domácom závode GM UZ.

Daň z rozvoja minerálnych zdrojov od 3% do 30%

Sociálne poplatky -25%

Dane z príjmu nerezidentov – 10%

Dane z dividend – 10%

DPH na importované tovary -20%

Príspevok do cestného fondu – 1,4%

Pokiaľ spoločnosť realizuje 15 až 30% svojej produkcie za voľne vymeniteľnú menu, znižuje sa sadzba jednotnej dane o 30%. V prípade, že podnik realizuje viac než 30% svojej produkcie za voľne vymeniteľnú menu, tak sa znižuje sadzba jednotnej dane o 50%.

- Daň z príjmov fyzických osôb má nasledovné sadzby:

- do 5 násobku minimálnej mzdy vo výške 8%,
- od 5 do 10 násobku minimálnej mzdy vo výške 16%,
- viac ako 10 násobok minimálnej mzdy vo výške 22%.

b) Verejné obstarávanie:

UZ nemá zákon o verejných zákazkách. Existuje návrh zákona o „štátnych zákazkách“, ale jeho prijatie bolo niekoľkokrát odložené. Zatiaľ je problematika verejných zákaziek upravená podzákonným predpisom. Základná právna úprava je vykonaná prílohou k uzneseniu vlády číslo N 456 zo dňa 21.11.2000, posledná novela bola vykonaná uznesením vlády číslo N 206 zo dňa 08.09.2005. Tento predpis sa vzťahuje prakticky na všetky štátne zákazky s výnimkou tých, ktoré sa realizujú na základe samostatných rozhodnutí vlády.

Pokiaľ ide o dodávky podľa jednej zmluvy presahujúcej hodnotu ekvivalentu sumy 100 000,- USD, je možné realizovať zákazku iba na základe tendrového výberu. Pokiaľ je hodnota dodávky podľa jednej zmluvy nižšia ako ekvivalent 100 000,- USD, uskutočňuje sa výber dodávateľa na základe výberového konania. Tender realizuje komisia, ktorú zriaďuje objednávateľ, pokiaľ hodnota zákazky neprevýši ekvivalent 1 milión USD. Ak prevýši túto hodnotu, musí zloženie komisie odsúhlasiť vláda. Tendre financované zo zahraničných úverov sú uskutočnené podľa pravidiel Svetovej banky, prípadne banky poskytujúcej úver.

Informácie o aktuálnych vládnych tendroch možno získať na web stránke príslušnej vládnej inštitúcie alebo ministerstva, resp. tendre a výberové konania sú tiež publikované na webstránke Uzbeckej OPK (web-site of Chamber of Commerce and Industry of Uzbekistan):

www.chamber.uz a tiež na nasledovných linkoch:

<http://tenderweek.com>

<http://tenders.uzreport.uz/cgi-bin/main.cgi?lan>

<http://stroyka.uz/tenders/?tenders>

c) Zmluvná základňa SR – UZ:

Obchodné vzťahy Slovenskej republiky s UZ po pristúpení SR do EÚ už neupravuje Dohoda medzi vládou SR a vládou Uzbeckej republiky o obchodno-hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci podpísaná dňa 16.5.1995 v Taškente. Platnosť Dohody, ako aj Doplnku č.1 (Bratislava, 23. decembra 1997, č- 243/1998 Z. z) sa skončila 31.10.2004.

Novým rámcom obchodných vzťahov Slovenskej republiky s UZ v tomto sektore sú: Dohoda o spolupráci medzi MH SR a Ministerstvom vonkajších ekonomických vzťahov, investícií a obchodu Uzbeckej republiky a Memorandum o spolupráci medzi SARIO a UZINFOINVEST, ktoré boli podpísané 13. júla 2009 v Bratislave. V oblasti malého a stredného biznisu a podpory kontaktov po línii SME existuje Dohoda o vzájomnej spolupráci medzi Slovenskou biznis asociáciou/SBA a Uzbeckou obchodno-priemyselnou komorou, ktorá bola podpísaná v decembri 2014. Na podpis je tiež pripravená aktualizovaná dohoda o vzájomnej spolupráci medzi SOPK a Uzbeckou OPK.

Právny rámec zahŕňa všetky základné zmluvy, v oblasti investícií slovenská strana v r. 2017 predložila návrh textu novej modelovej BIT SR s UZ, ktorá zohľadňuje naše záväzky v EÚ a spoločne dohodnuté pravidlá v EÚ v tejto oblasti. Bude potrebné ju negociovat', podpísať a po vstupe do platnosti nahradí už starú nevyhovujúcu investičnú dohodu z r. 1995 (platnú od r. 1998).

V spolupráci gestorských rezortov SR (MF SR) a UZ prebieha expertné posudzovanie návrhu novej medzivládnej Dohody o podpore a vzájomnej ochrane investícií (podľa štandardného vzoru EÚ), ktorá po podpise a vstupe do platnosti nahradí doterajšiu Dohodu medzi vládou SR a vládou Uzbeckej republiky o podpore a vzájomnej ochrane investícií z r. 1998.

V ekonomicko-obchodnej oblasti sa medzi SR a UZ aplikujú nasledovné platné bilaterálne medzivládne dohody:

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Uzbeckej republiky o podpore a vzájomnej ochrane investícií (Taškent, 16. mája 1995; č. 101/1999 Z. z.), s účinnosťou platnosti od r. 1998;

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Uzbeckej republiky o medzinárodnej cestnej preprave osôb a nákladov (Bratislava, 17. januára 1997, č. 174/1997 Z.z.);

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Uzbeckej republiky o spolupráci v oblasti cestovného ruchu (Bratislava, 17. januára 1997, č. 315/2000 Z.z.);

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Uzbeckej republiky o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov a z majetku (Taškent, 6. marca 2003; č. 444/2003 Z. z.);

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Uzbeckej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci v colných otázkach (Taškent, 2. júna 2004);

Dohoda medzi vládou SR a vládou UZ o spolupráci v boji proti nedovolenému obchodovaniu s omamnými látkami, psychotropnými látkami a drogovými prekurzormi (schválená vládou SR 4.9.2013) bola podpísaná 20. septembra 2016 a vstúpila do platnosti 23. februára 2017).

Zo strany gestorského rezortu – MF SR v súčasnosti prebieha interné posudzovanie ďalšieho postupu z hľadiska potreby aktualizácie existujúcej BIT alebo zjednania návrhu novej medzivládnej Dohody o podpore a vzájomnej ochrane investícií SR a Uzbeckej republiky, ktorá by zohľadnila záväzky SR v EÚ a tiež aktuálny vzorový text dohodnutý v rámci EÚ v oblasti investičnej legislatívy.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VYSKUM

a) Priame zahraničné investície

Investičné podmienky:

Investičné prostredie a celkové právne podmienky v UZ, hlavne pre zahraničných investorov, sú doteraz zložité, aj keď nastáva pozitívny posun napríklad v kontexte možnosti vývozu zisku, resp. zmeniteľnosti zisku v domácej mene - t.j. UZS, na voľne zmeniteľné zahraničné meny. Napriek tomu ešte môžu sa vyskytnúť problémy ako vyviezť docielený zisk z predaja na vnútornom trhu do zahraničia. Najjednoduchšie je to v prípade, že podnik vyrába konkurencieschopnú produkciu, ktorú z väčšej časti taktiež exportuje na zahraničné trhy. Napr. v prípade výroby osobných automobilov (trhy RF, UA, KZ a iných krajín SNŠ).

O výhodách, preferenciách a garanciách pre zahraničných investorov (bližšie možno sa dočítať na webe: www.uzinfoinvest.uz alebo www.norma.uz). Zahraniční investori môžu zväziť svoje pôsobenie v troch funkčných voľných ekonomických zónach v UZ (Angren, Džizzak a Navoi). UZ postupne pripravuje ďalšie voľné ekonomické zóny v provinciách Samarkand, Buchara, Surchandarzja, Chorézm a vo Fergane v meste Kokand, ako aj turistickú free zone v Červaku. Vhodnou alternatívou je využiť priaznivejšie finančné, technické podmienky a lepšie právne záruky v osobitných priemyselných a ekonomických zónach v Navoi – voľná ekonomická zóna, Angren (najviac rozvinutá lokalita z hľadiska infraštruktúry a bližšie k Taškentu) a Džizzak nachádzajúci sa medzi Taškentom a Samarkandom – špecializovaná priemyselná zóna s preferenčnými podmienkami, ktorá bola vybudovaná v r. 2015/16.

Podmienky vstupu zahraničného kapitálu (úľavy, obmedzenia, ponuky pre investorov):

UZ podporuje získavanie zahraničných investícií i dohodami na medzivládnej úrovni, hlavne pokiaľ ide o preferované odvetvia, ako je napr. energetika, ropný a plynárenský komplex, informačné technológie, potravinársky a spracovateľský priemysel, čističky vody, odpadové hospodárstvo, chémia, farmácia, ťažobný priemysel a najnovšie aj turizmus..

Problematiku zahraničných investícií upravuje niekoľko právnych predpisov (zákony číslo N 609 – I z 30.04.1998 v znení zákona číslo N 823-I z 20.08.1999). Ide o rámcový predpis upravujúci problematiku PZI na území Uzbekistanu. Podľa tohto zákona, čl.6 odst.2 je podnikom so zahraničnou investíciou podnik, ktorí splní dve podmienky: 1) zahraničné investície v ňom činia aspoň 30% základného imania bez ohľadu na právnu formu tohto podniku; 2) spoločníkom takého podniku musí byť zahraničný investor, tj. cudzí štát alebo jeho správne resp. územné jednotky, medzinárodné organizácie vytvorené na základe medzinárodného verejného práva, právnické osoby vytvorené podľa práva iných krajín, cudzinci, osoby bez štátnej príslušnosti, prípadne občania Uzbekistanu trvale žijúci v zahraničí. Za podnik so zahraničnou investíciou sa považuje po jeho registrácii štátom a pritom musí jeho základný kapitál dosiahnuť výšku najmenej 150 tisíc USD. Podnik podlieha rovnako ako domáce firmy kontrolným mechanizmom uzbeckej štátnej správy, t.j. je pod mnohonásobným dohľadom rôznych kontrolných orgánov.

Ochranu zahraničných investícií poskytuje zákon N 611-I z 30.04.1998 v znení Zz. N 568-II z 12.12.2003 a N ZRU – 6 zo 16.09.2005. Tento zákon predovšetkým stanovuje zákaz retroaktivity právnych predpisov pre prípad, že by to spôsobilo škodu zahraničnému investorovi alebo zahraničnej investícii. V prípade legislatívnych zmien spôsobujúcich zhoršenie postavenia investora, má zahraničný investor právo využívať pre neho výhodnejšie pôvodné predpisy počas desiatich rokov od začiatku investovania. Zákon zakotvuje všeobecný zákaz znárodnenia zahraničných investícií. Zahraniční investor má právo prípadné vyvlastnenie napadnúť na súde alebo v arbitráži. Zahraničný investor má právo voľného prevodu zahraničných devíz do a z Uzbekistanu. V praxi je to však zložitejšie a komplikované. Podľa skúseností zahraničných spoločností prevod zisku v domácej mene na voľne zmeniteľnú menu môže trvať i desiatky mesiacov alebo dokonca rokov. Uzbecké úrady však umožňujú riešiť tento problém/prekážku tým, že zahraničný investor si musí sám zaistiť export produkcie z Uzbekistanu a potom inkasovať valutový zisk. Ďalšou možnosťou je i špeciálny mechanizmus, ktorý majú dohodnutý na prezidentskej vládnej úrovni a úspešne uplatňuje napr. Kórejská republika.

Podľa zákona spory priamo alebo nepriamo spojené so zahraničnou investíciou sa v prvom rade riešia dohodou strán. Pokiaľ k nej nedôjde, riešenie sporu ide po línii zásadne príslušného hospodárskeho súdu. Príslušnosť iného orgánu môže byť daná len na základe vzájomného súhlasu oboch sporných strán. To výslovne judikoval i Ústavný súd Uzbeckej republiky (pozri: kapitola 8.5.).

Rôzne úľavy a štátna podpora pre zahraničné investície sú regulované výnosmi prezidenta, nariadeniami vlády a koordinované činnosťou novovytvoreného Štátneho výboru pre investície, ktorý prevzal časť kompetencií z bývalého Ministerstva pre vonkajšie ekonomické vzťahy, ktoré bolo v máji 2017 transformované na Ministerstvo zahraničného obchodu. Zatiaľ pokračuje v činnosti špecializovaná agentúra UZINFOINVEST.

Predstavitelia UZ parlamentu a vlády vyslali signály, že vláda a parlament v súčasnosti pripravujú nový komplexný a integrovaný návrh zákona na podporu a získavanie zahraničných investícií.

Úľavy pre zahraničných investorov:

Zahraniční investori, ktorí investujú v oboroch rádioelektronika, ľahký priemysel, výroba hodvábu, výroba stavebných materiálov, mäsový a mliekarenský priemysel, chémia, farmácia, hydínarský priemysel alebo budú investovať v Karakalpakstane na severe UZ, v oblastiach: Džizzak, Kaškadarya, Syrdarja, Surchandarija, Chorézm alebo na vidieku v rámci oblastí: Andižán, Navoi, Namangan a Fergana požívajú významné daňové úľavy a zvýhodnenia.

Pokiaľ zahraničné investície v podobe financií alebo nového zariadenia predstavujú aspoň 50 % základného imania podniku, potom sú oslobodení od všetkých daní nasledovne:

- a) pri investícii vo výške od 300 000 USD do 3 miliónov USD na obdobie 3 rokov;

- b) pri investícii vo výške od 3 miliónov USD do 10 miliónov USD na obdobie 5 rokov;
- c) pri investícii od 10 miliónov USD a vyššie na obdobie 7 rokov.

Poznámka: Ďalej platia úľavy v prípade reinvestovania zisku.

Ďalšou vhodnou alternatívou je využiť priaznivejšie finančné, technické podmienky a lepšie právne záruky v osobitných priemyselných a ekonomických zónach: Navoi – voľná ekonomická zóna, Angren (vhodnejšia lokalita a bližšie k Taškentu) a Džizzak – špecializovaná priemyselná zóna s preferenčnými podmienkami. Nový prezident Uzbekistanu v r. 2017 rozhodol, že v najbližšom čase budú vytvorené 4 nové voľné ekonomické zóny v Buchare, v Samarkandskej oblasti, Kokande/Fergane a 7 nových voľných ekonomických zón pre farmaceutický sektor (výnos prezidenta UZ z mája 2017).

Investície na Slovensko zo strany UZ nie je možné očakávať, nakoľko UZ sám potrebuje prílev ZPI a miestny priemysel nemá konkurencieschopnú produkciu s dopytom na svetovom trhu, ani voľné finančné prostriedky na uskutočnenie investícií.

b) Energetická politika

V súlade so Stratégiou rozvoja UZ do roku 2021 má Uzbekistan v najbližších rokoch naplánované vybudovať 42 nových vodných elektrární a zároveň aj uskutočniť modernizáciu vyše 30 vodných priehrad. Finančné zdroje budú využité zo štátneho rozpočtu/Fond rozvoja vlády, z pôžičiek medzinárodných finančných inštitúcií a úverov zahraničných partnerov. Podpredseda vlády UZ 16.5.2017 oznámil, že UZ do r. 2022 zdvojnásobí objem ťažby zemného plynu. Informoval, že UZ do r. 2022 bude investovať vyše 30 miliárd USD do nových projektov v oblasti ropného a plynárenského sektora.

Hlavným partnerom na uzbeckej strane sú štátna akciová spoločnosť UZNEFTEGAZ (ropa, plyn), tiež štátne akciové spoločnosti „UZBEKENERGO“ a „UZBEKHYDROENERGO“, ktorá bola vytvorená nedávno 18.5.2017 výnosom prezidenta UZ. Komplexné riadenie a rozvoj energetického sektora (s výnimkou vodnej energetiky), vrátane výstavby, modernizácie a prevádzkovania elektrární a prenosnej sústavy elektrickej energie ako aj vyhlasovanie tendrov je v rukách štátnej energetickej akciovej spoločnosti UZBEKENERGO.

Kontaktné informácie:

JSC “O’ZBEKENERGO”

www.uzbekenergo.uz

Adresa: Tashkent, Istiqlol, 6

Abdusalamov Djamshid /Абдусаламов Джамшид Абдусаламович

Head of foreign economic relation and investments department/Начальник департамента в/э связей и иностранных инвестиций

tel: 233-55-26, 236-64-65, invest.d@uzbekenergo.uz, sjsc@uznet.net

Group of coordination of the project “Energy efficiency improvement for industrial enterprises” /Группа координации проекта "Повышение энергоэффективности промышленных предприятий" (ПЭЭП)

Ulugbek **Abdullaev/Улугбек Абдуллаев**

Director of the Project Coordination Group /Директор ГКП ПЭЭП

Adresa: Tashkent, 100003, Uzbekistan str, 45A

Tel/fax: +998 71 232 64 97 / +998 71 232 64 19

Email: uzeef4745@gmail.com

Kontaktná osoba: Alisher **Alimbaev/Алишер Алимбаев**

Coordinator of “A” component/ Координатор компонента «А»

Tel/fax: +998 71 232 64 71 / +998 71 232 64 19; email: uzeef4745@gmail.com

Uzbekistan má pripravený program ďalšieho rozvoja infraštruktúry, energetiky (osobitná pozornosť venovaná rozvoju a modernizácii tepelných elektrární na báze paroplynového cyklu, kde preferujú japonské a US technológie), petrochémie a textilného priemyslu a ich modernizácie. Uzbecká vláda presadzuje modernizáciu, resp. rozšírenie existujúcich kapacít a efektívnejšie využívanie uhlia, plynových zdrojov a tiež výstavbu malých/stredných vodných elektrární (pozn. niektoré sú z 30-ch alebo 50-ch rokov). V danej oblasti by privítali účasť SK firiem v tendroch a aktívnejší prístup pri prezentácii SK technológií a potenciálu v oblasti malých a stredných hydroelektrární. UZ strana očakáva aktívnejší prístup európskych firiem a ich **väčšiu účasť v medzinárodných tendroch na veľké projekty výstavby nových a modernizácie existujúcich vodných elektrární**, kde je plánovaných celkom 33 investičných projektov do roku 2020 v hodnote cca 10 miliárd USD.

Možnosti uplatnenia SK firiem sú v oblasti výstavby a rekonštrukcie tepelných elektrární (dodávka kotlov) a celkovo v oblasti energetiky, kde sú plánované veľké investície, vo výstavbe nových energetických zdrojov, ako aj modernizácie elektrickej siete. Na veľké investičné projekty sa vyhlasujú medzinárodné tendre a v prípade, že je financovanie zabezpečené cez úvery z medzinárodných finančných organizácií, sú tieto nimi aj dozorované.

UZ, ako krajina s relatívne veľkými zásobami uhl'ovodíkových palív, hlavne zemného plynu, presadzuje v oblasti energetickej politiky energetickú sebestačnosť a nezávislosť. Export plynu je jedným z hlavných zdrojov príjmov krajiny, čo výrazne ovplyvňuje jej energetickú politiku. V rámci rozvoja prioritných plánov zvyšovania efektívnosti, racionálneho využívania palivovo energetických zdrojov a posilňovania ekologických aspektov zvýšia podiel pevného paliva v procese výroby energie, zamerajú sa hlavne na paroplynové elektrárne. UZ strana začala venovať pozornosť aj alternatívnym zdrojom energie a bude presadzovať najmä slnečné panely

Energetická politika krajiny nemá priamy vplyv na bilaterálne vzťahy, nakoľko UZ nie je dodávateľom plynu do SR a v tejto oblasti v UZ nepôsobia SK spoločnosti. Alternatívne zdroje energie predstavujú do budúcnosti možnosť dodávok SK technológií v uvedenej oblasti, vrátane pri využití spracovania plastických odpadov.

c) Veda, výskum a vývoj, inovácie

Hlavným orgánom v oblasti VT spolupráce, technológií, výskumu, inovácií je štátna agentúra - Committee/Agency for Coordination of Science and Technology Development under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan - www.uzscience.uz, ktorá spolupracuje s ďalšími inštitúciami ako sú ministerstvo vysokého školstva, Akadémia vied a pod. - www.edu.uz, www.academy.uz.

Na vládnej úrovni sa vznikol začiatkom r. 2018 nový rezort – ministerstvo inovačného rozvoja, ktoré postupne sa buduje a preberá kompetencie.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

Hlavné položky UZ importu a exportu:

Dovoz (z RU, CN, KZ, EU)

- Strojárske výrobky, zariadenia a technológie =cca 40 %
- Chemické výrobky = 16 %
- Železné a farebné kovy = 8%
- Služby = 7,5 %

- Energetické suroviny a ropné produkty = 6 %

Vývoz (RU, CN, KZ, TR)

- Energetické suroviny a ropné výrobky = 30% (z toho plyn: 11%)
- Služby = 18 %
- Potraviny = 15%
- Železo a farebné kovy = 8 %
- Strojárske výrobky = 7 %

Obchodné vzťahy EÚ – UZ:

Podľa oficiálnej štatistiky EÚ bol objem obchodnej výmeny medzi krajinami EÚ s UZ v r. 2016 1,6 miliardy EUR (z toho: import z UZ: 250 mil.), v r. 2017 sa zvýšil na 1,7 miliardy (pričom import z UZ sa znížil o 2,8 %). Hlavné položky exportu z EÚ sú: stroje a mechanické zariadenia; výrobky farmaceutického priemyslu; automobilový sektor. UZ exportné položky: chémia a plasty; rádioaktívne materiály/urán (20 %); bavlna, sušené ovocie a hnojivá.

EÚ je 4. najväčším obchodným partnerom UZ (po RU, CN, KZ). Z jednotlivých ČK EÚ má najväčší obchodný obrat DE.

V UZ pôsobí viac než 1000 firiem s kapitálovou účasťou z ČK EÚ.

Objem obchodnej výmeny **UZ s krajinami SNŠ** je cca 8,5 mld USD a **so štátmi Ázie** cca 7,5 mld. USD.

V procese rokovania je nová dohoda/MoU o ochrane a podpore investícií a rozvoji obchodu; bola podpísaná nová dohoda o obnovení činnosti a spolupráci UZ s EBRD a finalizuje sa návrh dohody o spolupráci UZ s EIB; vytvára sa nástroj Asociácie európskeho biznisu v Taškente.

EÚ patrí k najväčším poskytovateľom rozvojovej pomoci – rozvojová spolupráca EÚ s UZ na roky 2014-2020 tvorí: 168 mil. EUR.

UZ profituje z GSP, zvažuje podanie oficiálnej žiadosti o zaradenie do GSP+;

EP 14. decembra 2016 ratifikoval dôležitý Dodatok k textilnému protokolu PCA a 31.3.2017 daný protokol vstúpil do platnosti, čím sa otvárajú širšie možnosti na import UZ textilných výrobkov a dvojstranný obchod EÚ-UZ s textilnou produkciou.

Pretrváva záujem UZ o transfer know-how a moderných technológií z Európy.

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

Zahraničný obchod je v UZ regulovaný nasledovnými predpismi:

Vyhláška Ministerstva vonkajších hospodárskych vzťahov, Ministerstva financií, Štátneho colného výboru UZ o postupe pri registrácii exportných a importných Zmlúv uzatvorených hospodárskymi subjektmi UZ, ktorá bola zaregistrovaná na Ministerstve spravodlivosti UZ dňa 3.7.2006 pod číslom N 1558.

Podľa tejto vyhlášky nepodliehajú žiadnej registrácii, ale expertíze v Ministerstve vonkajších ekonomických vzťahov, investície a obchodu UZ dovozné zmluvy:

- financované zo štátneho rozpočtu,
- financované z pôžičiek, alebo úverov zabezpečených vládou UZ, alebo poskytnuté vládou UZ,
- uzatvárané hospodárskymi subjektmi, kde podiel štátu predstavuje viac ako 50%, a ktoré sú zaistené vlastnými valutovými zdrojmi.

Ďalším predpisom upravujúcim dovoz je predpis o spôsobe registrácie zmlúv a dohôd v colných orgánoch UZ, ktorý bol zaregistrovaný Ministerstvom spravodlivosti dňa 15.1.1999 pod číslom N 832. Podľa toho sa registrujú v colných orgánoch :

- všetky exportné zmluvy, pokiaľ nie je daná povinnosť spätného dovozu,
- všetky importné zmluvy, pokiaľ nie je daná povinnosť spätného vývozu,
- tzv. centralizované zmluvy (pre potreby štátu),
- konsignačné zmluvy,
- zmluvy uzavreté na dovoz tovaru, ktorý bude predstavovať základný kapitál podniku,
- bártrové zmluvy,
- leasingové zmluvy,
- zmluvy uzavreté na základe medzivládnych dohôd.

Clo

Pri dovoze tovarov do UZ sa uplatňuje clo v rozpätí od 0-200%, priemerné clo je 30%. Od cla je oslobodený dovoz živých zvierat, mlieka a smotany, pšenice, röntgenových filmov a počítačový hardware. 10-30% clo sa aplikuje na oblečenie, nábytok, kovy, potraviny a 50% na luxusné spotrebné produkty ako cigarety a autá. Najvyššie clo je na dovoz zmrzliny.

Vláda UZ sa vysokými colnými tarifami snaží obmedziť dovoz a zároveň podporiť domácu produkciu. Od apríla 2013 musia prepravcovia tovaru predložiť uzbeckým colným úradom oficiálne certifikované informácie ktoré popisujú tovary dovážané do UZ, ich množstvo, váhu a čiarové kódy. Od júla 2013 musia byť všetky produkty osobnej hygieny, potraviny a niektoré ďalšie spotrebné tovary označené etiketou s popisom v oficiálnom jazyku. Obchodné/hraničné/colné obmedzenia patria medzi najväznejšie výzvy pri podnikaní v UZ. Existuje zákon, ktorý umožňuje doviesť investorom tovary na investičné účely bezcolne, avšak je potrebné mať platne záväznú dohodu s vládou UZ, ktorá oslobodzuje od colných poplatkov a ďalších povinností súvisiacich s dovozom tovarov na investičné účely.

Od roku 2016 vláda zvýšila o 100 % dovozné poplatky pre veľkú kategóriu spotrebných tovarov, luxusných výrobkov i potravín.

Tovarová štruktúra zahraničného obchodu UZ v členení vývoz/dovoz:

Vývoz – čierne a farebné kovy – 7,4%, bavlnené vlákno – 10%, potravinárske výrobky – 7%, chemické výrobky – 2%, stroje a zariadenia – 6%, služby – 9%, energetické suroviny a ropné produkty – 39%, ostatné – 20% .

Dovoz – služby – 5%, energetické suroviny a ropné produkty – 7%, potraviny – 11%, stroje a zariadenia – 37%, farebné a železné kovy – 13%, chemické výrobky a plasty – 15%, ostatné 12%.

Aj napriek snahe o rozšírenie exportného sortimentu, vyváža UZ hlavne čierne a farebné kovy, bavlnu a potravinárske výrobky.

Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu, obchodná výmena:

Najvýznamnejší exportní obchodní partneri sú CN 21,2%, KZ 15,9%, TR 15,8%, RU 14,7%. KR a najvýznamnejší importní partneri sú RU 20,7%, CN 16,6%, KR 16,4% a KZ 12,5%.

Bilaterálny obchod SR – Uzbekistan (štatistický prehľad, komodity)

Od r. 2009 SR má stále pozitívne saldo vo vzájomnom obchode s UZ, ktoré činí vyše 90%, žiaľ po tendencii rastu SK vývozu v r. 2014, v rokoch 2015 a 2016 sme zaznamenali zníženie celkového obratu obchodnej výmeny. Obrat v r. 2014 bol: cca 16 mil. EUR (z toho export: 15,4),

v r. 2015:11,5 mil. EUR (z toho export:11,2), v r. 2016: 6,2 mil. EUR (z toho export: 5,1) a v r. 2017 6,8 mil. EUR (z toho export: export: 6,3). K opätovnému minimálnemu finančnému zvýšeniu vzájomného obchodu došlo v r. 2017 – v percentách nárast o 11%).

V komoditnej štruktúre SK vývozu za ostatné roky dominujú tieto položky: kovové a mechanické zariadenia a technologické linky, stroje a mechanické nástroje, zdravotnícke a farmaceutické produkty, kovy a kovové výrobky, plasty, technologické zariadenia (spracovanie mäsa), plynové ohrievače pre priemyselné objekty, výrobky chémie a živé zvieratá;

V štruktúre SK importu za ostatné roky dominujú nasledovné komodity: med', ovocie, orechy, produkty živočíšneho pôvodu, predmety z vlasov, odevy a v ostatnom období pokusy o dovoz: bavlny a textilných vlákien a trikotáže.

Uzbekistan je 2. najväčším obchodným partnerom SR v rámci regiónu krajín Strednej Ázie. Dosiahnutý obchodný obrat medzi SR a UZ je neuspokojivý a nezodpovedá možnostiam a potenciálu oboch krajín.

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
export	10 180	7 674	13 829	15 376	11 160	5 094	6365
import	230	129	351	275	361	1 089	500
obrat	10 410	7 803	14 180	15 651	11 521	6 183	6865
bilancia	9 950	7 545	13 478	15 101	10 799	4 005	5865

Pozn.: údaje v tis. EUR

V novembri 2016 sa uskutočnila podnikateľská misia a bilaterálny obchodný seminár v Taškente pri príležitosti návštevy štátneho tajomníka MZVaEZ SR L. Parížka (za účasti SARIO a SHSP/RED2), ktoré sa stalo prvým podujatím tohto druhu od roku 2009.

V rámci spoločného projektu MTP (EU-UZ) sa v Bratislave v júni 2015 uskutočnil seminár pre slovenských podnikateľov a exportérov v spolupráci s NADSME/SBA a Uzbeckou OPK, MH SR a SOPK. Následne došlo k podpísaniu Dohody o spolupráci medzi SBA a Uzbeckou OPK v oblasti rozvoja kontaktov a podpory malého a stredného biznisu;

V rámci inštitucionalizácie nevyhnutného bilaterálneho mechanizmu napriek vymenovaniu spolupredseda slovenskej časti (ŠTAT1 V. Ferencz) medzirezortnej ZK pre obchodnú a hospodársku spoluprácu SR s UZ sa zatiaľ nepodarilo dohodnúť s uzbeckým rezortom (dnes: transformované MZO UZ) o termíne uskutočnenia 1. zasadnutia v Taškente;

K lepším výsledkom SR na UZ trhu chýba aktívna prítomnosť SK podnikateľského sektora na podujatiach v UZ; neúčast' SK firiem a exportérov na veľtrhoch a špecializovaných výstavách v UZ (v minulých rokoch výnimkou boli len napr. PSS Svidník, Chirana Piešťany, výrobca vín Chateau Topoľčianky);

Odporúčame účasť na špecializovaných výstavách/veľtrhoch v UZ (zoznam je na webstránke ZÚ Taškent: www.mzv.sk/taskent).

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Obchodný úspech je priamo závislý od toho, kto obchod, resp. kontakt organizoval, od skúsenosti v zahraničnom obchode, a v neposlednom rade od obchodného partnera v UZ. Podnikanie na vlastnú päsť je veľmi riskantné a neodporúča sa. V UZ zohráva dôležitú úlohu podpora štátu a účasť na hlavných obchodno-priemyselných veľtrhoch, výstavách a kooperačných burzách. Tak ako v prípade ostatných európskych krajín, je potrebné využívať

pôsobenie stálych mechanizmov (medzirezortné zmiešané komisie, medzivládne komisie, dohody o spolupráci, atď).

Na rokovania je potrebné sa dôsledne pripraviť, mať dostatok informácií o vlastnej spoločnosti, ponúkanej produkcii, mať so sebou všetky dokumenty, ktoré budú dokladovať všetky potrebné skutočnosti pre presvedčenie obchodného partnera o serióznosti obchodnej spolupráce a o znalosti daného tovaru na trhu v UZ.

Pri obchodných rokovaniach sa neodporúča na partnera vyvíjať nátlak, ale ponechať mu čas. Treba sa pripraviť na veľký tlak zo strany svojho UZ partnera, čo sa týka ceny tovaru (zníženie cien) a podmienok dodania. Partner bude taktiež požadovať rôzne výhody a zľavy.

Doprava tovaru po teritóriu SNS je bez vážnejších problémov a tovar je potrebné vždy poistiť. Colné dokumenty je treba mať v absolútnom poriadku. Je žiaduce, aby SK prepravca mal znalosti o druhoch prepravných povolení.

b) Problémy a riziká miestneho trhu

Jedným z významných problémov našich exportérov zostávajú relatívne vysoké ceny SK tovaru v porovnaní s konkurenciou a slabé možnosti v exportnom úverovaní. Určitým pozitívnym príznakom do budúcnosti je vytvorenie novej úverovej možnosti s poistením komerčných úverov prostredníctvom SK EXIM banky od r. 2018 pre krajiny Strednej Ázii. SK firmy nedostatočne využívajú možnosti financovania cez kredity a granty medzinárodných finančných inštitúcií, vrátane EBRD a EIB. Väčšina významných investícií v krajine sa uskutočňuje na základe úverov zahraničných bánk. K úspešným dodávateľom na miestny trh patria čínske alebo firmy z niektorých štátov SNS, ktoré k dodávke technologických zariadení ponúkajú výhodné úvery.

Pre menšie firmy môžu predstavovať problém platobné podmienky, ktoré si vyžadujú dlhšiu dobu splatnosti. Väčším firmám odporúčame využívať nástroje podpory Eximbanky (Stredná Ázia patrí medzi priority Eximbanky). Preto sa odporúča aplikovať platby vopred, alebo otváranie štandardných bankových akreditívov. Je zrejmé, že pokiaľ ide o záujem UZ vlády alebo jej najvyšších predstaviteľov, vždy sa nájde riešenie i časového rámca, aj formy platieb. Problémom je aj neexistencia štandardných podmienok trhovej ekonomiky, pričom v porovnaní s minulosťou odpadol problém nekonvertibility UZS (od septembra 2017).

Ďalším nezanedbateľným rizikom sú informácie zo strany UZ potenciálnych partnerov nakoľko sa viaceré informácie utajujú. Informácie, ktoré bežne poskytne UZ, rozhodne nie sú komplexné, preto ich je treba preverovať a hlavne kompletizovať. Nie je možné očakávať, že niekto hneď na začiatku jednanja zverejní všetko. Zostavovaniu kontraktu je treba preto venovať náležitú pozornosť.

Taktiež si treba uvedomiť, že v UZ tzv. "čistý" obchod nie je možné uskutočniť, vždy sú mimoriadne dôležité osobné kontakty. Ďalej treba byť dostatočne jazykovo vybavený. Najdôležitejším jazykom, pokiaľ predstavitelia SK spoločností nedisponujú znalosťami UZ jazyka, je ruština. Angličtina sa ako jazyk korešpondenčný a pracovný čoraz častejšie používa, najmä u vekovo mladších partnerov.

c) Vyhodnotenie odbytových možností SR:

Značka "Made in Slovakia" je pre miestny trh pomerne neznáma, existuje tu však silné povedomie o výrobkoch z Československa a naše výrobky sú vnímané ako produkty európskej kvality. Výrobky, ktoré si v súčasnosti spájame so Slovenskom, napríklad automobily, nie sú s ním nijako spájané a z dôvodu silných ochranných opatrení na trhu prakticky absentujú.

Ochrannárske opatrenie v oblasti dovozov automobilov sa odráža aj v nízkej obchodnej výmene medzi našimi krajinami.

V súvislosti s programom modernizácie a diverzifikácie priemyslu a rozvoja infraštruktúry **existuje priestor pre SK spoločnosti pôsobiace napr. v oblasti dodávok technológií a zariadení (zavlažovanie - čerpadlá, čističky vody, zdravotnícka, potravinárska technológia, energetika, gumárenstvo, farmaceutika)**. V súvislosti s existenciou výrobného závodu GM existuje možnosť spolupráce v automobilovom priemysle. Keďže vláda UZ vyžaduje zvýšenie lokalizácie výroby, existuje priestor pre SK spoločnosti pôsobiace ako subdodávatelia pre automobilky na Slovensku. Zaujímavé môže byť vytvorenie spoločných podnikov na výrobu montážnych dielov pre miestne automobilky.

Ďalšie odbytové možnosti sú v oblasti priemyselných prístrojov a zariadení; v sektore stavebníctva (stavebné materiály a zariadenia, stroje), ktoré potrebujú na podporu domáceho stavebníctva a využívania domácich stavebných surovín; v energetike, napr. import bojlerov, kotlov a zariadení pre domácnosti a výrobné fabriky, ktoré pomáhajú šetriť elektrickú energiu, pričom by uvítali aj možnú spoločnú výrobu niektorej z týchto komodít. Odporúčame preto ponúkať a exportovať najmä také tovary a zariadenia, ktoré sú nevyhnutne potrebné pre aktuálny rozvoj, výstavbu a modernizáciu UZ ekonomiky z hľadiska priorít vlády.

V teritóriu existuje záujem lokálnych CK o spoluprácu v CR a prílev UZ turistov do slovenských kúpeľných miest, stredísk zimného CR ako aj využitie potenciálu krajín V4 ako regiónu so zameraním na poznávací CR. V súlade snovou stratégiou UZ vlády na rozvoj inomingového turizmu by bolo vhodné uvažovať aj priamom leteckom spojení medzi SK a UZ aj s výhľadom na obsadenie trhu v susedných so SK krajinami . najmä AT a CZ.

Ďalšie odbytové možnosti sú v oblasti strojárstva – import strojov, komponentov automobilového priemyslu, priemyselných prístrojov a zariadení; v oblasti stavebníctva (stavebné materiály a zariadenia, stroje), ktoré potrebujú na podporu domáceho stavebníctva a využívania domácich stavebných surovín; v energetike, napr. import bytových/domových bojlerov, kotlov a zariadení pre domácnosti a výrobné fabriky, ktoré pomáhajú šetriť elektrickú energiu, pričom by uvítali aj možnú spoločnú výrobu niektorej z týchto komodít. Taktiež vítajú technológie a spoluprácu v oblasti potravinárstva, spracovania mliečnych výrobkov, importu obalov a pod.

d)Marketingová stratégia pri vývoze do teritória:

Obchodno-hospodársky priestor na miestnom trhu je špecifický, ovplyvnený lokálnymi zvyklosťami. Dôležitá je aktívna účasť na jednotlivých ekonomických fórach a v nemalej miere aj využívanie osobných kontaktov, kontaktov z minulosti. Významnú úlohu zohrávajú podnikateľské misie organizované oficiálnymi štátnymi predstaviteľmi. Podpore exportu pomáha hlavne priama účasť slovenských exportérov na pravidelných špecializovaných výstavách v UZ ako napr. účasť PSS Svidník na „Agroworld“ výstav v roku 2014, účasť In-X-Medical (Trnava) na Medzinárodnej farmaceutickej a zdravotníckej výstave „Aptekaexpo“, účasť Chateau Topoľčianky na Medzinárodnej poľnohospodárskej výstave „Agroworld“ v roku 2014.

UZ komerčné banky ponúkajú všetky druhy platieb a inkasných operácií, vrátane platieb dokumentárnych (vývozné a dovozné akreditívy) a bankových záruk (garanciu vrátenia zálohovej platby, garanciu zabezpečenia platobných záväzkov klienta, colné záruky a pod.).

Koordinácia zahranično-obchodných operácií je zverená Ministerstvu zahraničných ekonomických vzťahov, investície a obchodu. Toto ministerstvo zastrešuje rad organizácií, ktoré sa hlavne zaoberajú exportno – importnými operáciami.

Pri uzatváraní konkrétneho obchodu je dôležité overiť si, či:

- daný výrobok nespadá medzi tie, u ktorých je dovoz resp. vývoz štátom regulovaný (nutnosť špeciálnej licencie, obchod vyhradený iba pre niektoré organizácie, vývoz, dovoz či preprava

zakázaná),

- daný partner má k obchodovaniu s ponúknutou komoditou prístup a oprávnenie, má partner reálnu možnosť získať voľne vymeniteľnú menu, či má vlastný devízový účet, a taktiež či má dostatok domácej meny pre výmenu, v prípade, že sa dovoz realizuje za miestnu menu, či je možné nakúpiť za to ďalej obchodovateľný tovar alebo služby – napr. na surovinovej burze.

e) Praktické informácie pre exportéra a importéra:

Cestovanie do UZ:

S UZ platí pre držiteľov cestovných pasov Slovenskej republiky vízová povinnosť. Víza sa vydávajú na základe pozvania partnera na Veľvyslanectve Uzbekistanu vo Viedni, alebo ich je možné, po predchádzajúcom potvrdení pozvania pozývajúcej organizácii na konzulárnom oddelení MZV Uzbekistanu získať po prilete na letisku v Taškente.

Poistenie:

Pred cestou do zahraničia si určite zakúpte cestovné poistenie a zistite, či dané cestovné poistenie pokrýva zdravotnú starostlivosť, poistenie škody v prípade zavinenia treťou osobou, ako aj či sa vzťahuje aj na poistenie hodnotných predmetov, resp. prevozu a nákladov s tým spojených v prípade úmrtia.

Miestne predpisy a zákony:

Rôzne krajiny majú rôzne zákony, ako aj postihy za ich porušenie. Niekedy môžu byť rozdiely medzi výškou trestov za porušenie zákonov v jednotlivých krajinách priepastné. Vo všeobecnosti platí, že to, čo je v jednej krajine legálne môže byť v inej závažným priestupkom, resp. trestným činom. Občania sú osobne zodpovední za svoje správanie v súvislosti s právnym poriadkom krajiny, v ktorej sa nachádzajú. Použitie fotoaparátov, kamier, ďalekohľadov môže byť považovaný za nezákonné, najmä v blízkosti vojenských objektov.

Alkohol, tabak, potraviny:

Dovoz, predaj a požívanie alkoholických nápojov nie je zakázané, sú voľne dostupné v obchodnej a reštauračnej sieti.

Doprava a bezpečnosť:

V Taškente existuje viacero druhov MHD. Najrýchlejším a najpohodlivejším spôsobom prepravy je využitie taxi služby (mimoriadne výhodné ceny v porovnaní napr. aj so SR).

UZ je vzhľadom na silnú prítomnosť bezpečnostných zložiek jednou z najbezpečnejších krajín z pohľadu pobytu a pohybu cudzincov. Aj keď získať hodnoverné údaje o zločinnosti je nemožné, je možné konštatovať, že v Taškente, resp. aj v iných častiach krajiny je úroveň kriminality v porovnaní s väčšinou s iných miest vo svete na lepšej úrovni. Napriek tomu je dobré venovať primeranú pozornosť osobnej bezpečnosti, vyhýbať sa tmavým neosvetleným uliciam a nosiť so sebou len nevyhnutnú hotovosť.

Cesta lietadlom:

Na cestu do UZ môžete využiť letecké spojenie s tranzitom cez Moskvu a Istanbul alebo Frankfurt (spojenie každý deň), alebo aj cez iné destinácie. Po prilete je nutné prejsť pasovou a colnou kontrolou, kde musíte deklarovat všetky finančné prostriedky a elektroniku. Colná deklarácia sa pri vstupe do krajiny vyplňa v dvoch exemplároch, po ich potvrdení je potrebné si jeden exemplár starostlivo uschovať. Pri odchode z krajiny nie je možné bez povolenia vyviešťať cudziu menu, dokladu o dovezení týchto prostriedkov do UZB, vrátane colnej deklarácie. V každom prípade je potrebné tento fakt konzultovať, pretože výška sumy a podmienky sa môžu meniť. Predstavitelia biznis komunity po prilete alebo pri odlete z taškentského letiska môžu

využívať služieb novovytvoreného CIP – separátneho koridoru na colné a pasové odbavovanie cestovateľov, ale samozrejme na komerčnej báze za poplatok.

Mena, kurz, možnosť bankového styku:

Uzbecký sum (UZS), kurzy k západným valutama a ruskému rubľu sa denne menia podľa kurzov Centrálnej banky. V krajine existuje po liberalizovaní výmenného kurzu v septembri 2017 jeden kurz, ktorý je vytváraný štandardnými trhovými princípmi. Zahranicné valuty je možné vymieňať v bankách, čím sa prakticky zrušil dovtedajší čierny trh. Na území UZ sa platobný styk v hotovosti uskutočňuje len UZS. Možnosť vyžitia platobných kariet je obmedzená len na hotely vyššej kategórie. V UZ je zatiaľ veľmi riedka sieť bankomatov. Odporúčame mať k dispozícii dostatok hotovosti (EUR alebo USD) a podľa potreby si ich meniť na UZS. Sumu dovážanej valuty je nutné uviesť v colnom prehlásení po prilete do UZ. Bez colnej deklarácie o dovoze valutu nebude možné späťne vyviezť.

Zdravotnícka starostlivosť:

Pre pobyt v UZ nie sú predpísané žiadne povinné očkovania. Existuje nákazy žltáčkovými ochoreniami. V krajine existuje oficiálne bezplatná zdravotná starostlivosť. V skutočnosti sa za služby musí platiť, jednoznačne je to v súkromných zdravotníckych zariadeniach, ktorých sieť sa postupne rozširuje. V UZ existuje rozsiahla sieť lekární, kde je možné kúpiť lieky porovnateľnej s európskou kvalitou a to často i bez receptu.

Časový rozdiel:

+ 4 hodiny (+3 hodiny v letnom období)

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Taškente

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Taškente
ul. Kičik Bešjogoč 38, 100070 Taškent, Uzbekistan
Tel.: +998711206852,+998712555565
Fax: +998711206851
Email: emb.tashkent@mzv.sk

Úradné hodiny:

Úradné hodiny veľvyslanectva sú v pracovných dňoch od 09:00 do 16.30 hod. Stránkové hodiny konzulárneho oddelenia sú v pondelok, stredu a piatok od 10:00 do 12:00. Počas štátnych sviatkov a dní pracovného voľna na Slovensku veľvyslanectvo neprijíma stránky.

Pôsobnosť zastupiteľského úradu:

Diplomatická a konzulárna pre Uzbekistan, Tadžikistan a Turkménsko.

Ako nás nájdete:

Budova veľvyslanectva sa nachádza v širšom centre hlavného mesta medzi ulicami Nukuská a Šotu Rustaveliho a vedľa paralelne prechádzajúcou ulicou Glinky. Od letiska je veľvyslanectvo vzdialené vyše 3 km. Z letiska sa na veľvyslanectvo možno dostať po ul. Bobura, z ktorej treba po približne 2 km odbočiť napravo na ul. Nukuskú a po 900 m naľavo na ul. Kičik Bešjogoč, na ktorej sa asi po 300 m nachádza budova veľvyslanectva.

VEĽVYSLANECTVO
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V TAŠKENTE

Mapa polohy:

